

Εκκλησία Τιμίου Σταυρού, των Ρωμαιοκαθολικών

Εκδοτική και καλλιτεχνική επιμέλεια:
 ΜΕΘΕΞΙΣ διακονία πολιτισμού
 Σχεδιασμός-επεξεργασία:
 Χαράλαμπος Χαράλαμπίδης
 Χαρακτικά μοτίβα:
 Γιώργος Τσαργάρης
 Λογότυπο:
 δια χειρός Πατρός Δημοσθένη Δημοσθένους
 Κείμενα:
 Γιώργος Φιλοθέου, Αρχαιολόγος
 Φωτογραφίες Εξωφύλλου:
 Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού
 Χάρτες:
 Τμήμα Κτηματολογίου
 και Χωρομετρίας Κύπρου
 Πηγή: έκδοση «Κύπρος, Νήσος
 Αγίων-Θρησκευτική Περιήγησης» του
 Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού 2008.

© Συνοδικό Γραφείο Προσκυνηματικών Περιηγήσεων
 της Εκκλησίας της Κύπρου, 3^η Έκδοση

Ευχαριστούμε θερμά για τη συνεργασία και τη
 στήριξη του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού, όλους
 όσοι συνέβαλαν στην πραγματοποίηση αυτού του
 εντύπου και ιδιαίτερα το Χορηγό μας.

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Το έντυπο διατίθεται δωρεάν.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΩΝ
 ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΝ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Εποπτεία-Ευθύνη:
 Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Μεσαορίας
 κ. Γρηγόριος

Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου
 Παλιά Λευκωσία

Τηλέφωνα: +357 22554600 και 22554611
 Τηλεμοιότητα: +357 22346254 και 2243179

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο:
 office@churchofcyprus.org.cy

Διεύθυνση Ιστοσελίδας:
 www.churchofcyprus.org.cy

ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΕΜΙΚΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΥΠΡΟΣ ΑΝΕΚΤΙΚΗ ΣΕ ΆΛΛΕΣ ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΨΔΓΜΑΤΑ

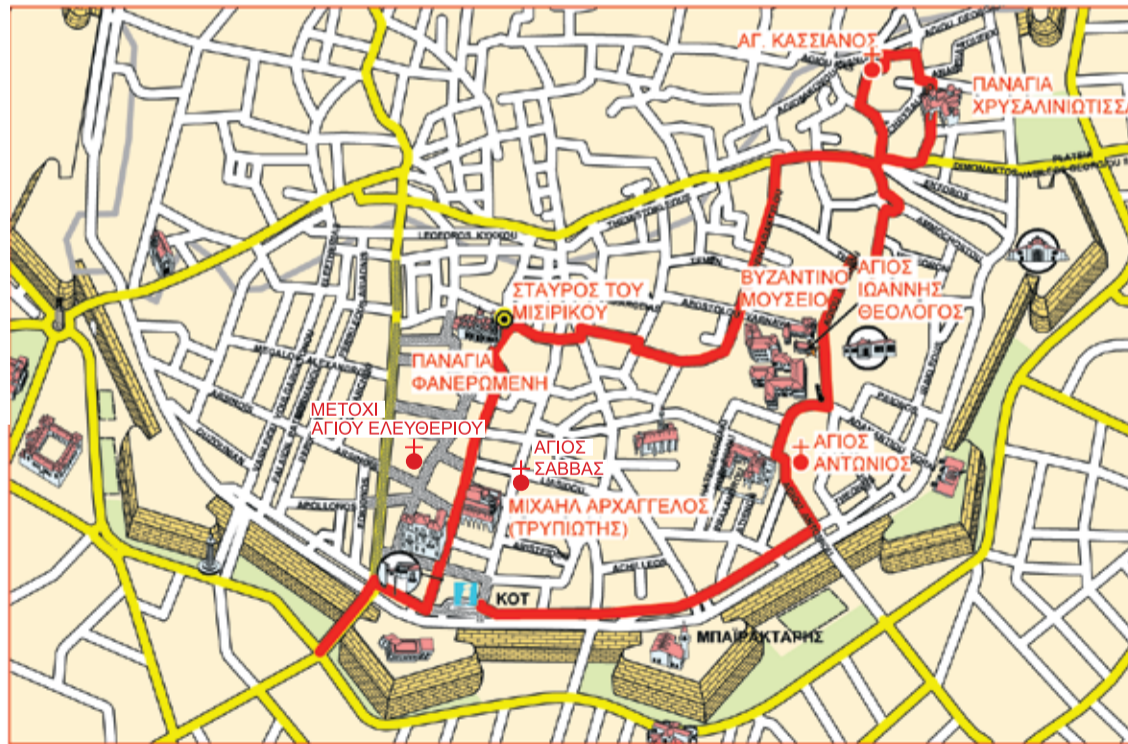

Σε ολόκληρη την πόλη της Λευκωσίας και σε όλη τη μακραίωνη της ιστορία συνυπήρξαν οι ορθόδοξοι με τους καθολικούς, τους αρμένιους και τους μουσουλμάνους. Αυτή η συνύπαρξη τις περισσότερες φορές ήταν ειρηνική, και αδιάφυστη μαρτυρία παραμένει ο μεγάλος αριθμός των μνημείων των δύο θρησκειών, της χριστιανικής και της μουσουλμανικής.

Τόπος	Μνημείο
Λευκωσία	Καθεδρικός Ναός Αγ. Ιωάννη Θεολόγου Εκκλησία Παναγίας Χρυσολιωτίσσης Εκκλησία Αγίου Κασσιανού Τέμενος Ομεριέ / Μονή Αυγουστιανών Τέμενος Αραπλάρ / Εκκλησία Τιμίου Σταυρού Μισιρικού Εκκλησία Παναγίας Φανερωμένης Ναός Παναγία των Χαρίτων, των Μαρωνιτών Ναός Τιμίου Σταυρού, των Ρωμαιοκαθολικών Ναός Αγίου Παύλου, των Αγγλικανών Μετόχι Αγ. Ελευθερίου, Ι. Μονής Μαχαίρα Εκκλησία Αρχαγγέλου Μιχαήλ Τρυπιώτη Εκκλησία Αγίου Σάββα Τέμενος Μπαϊρακτάρη Εκκλησία Αγίου Αντωνίου

ΥΠΟΜΝΗΜΑ	
Αυτοκινητόδρομος	Μονή
Κύριος Δρόμος	Εκκλησία
Ασφαλτοστρωμένος Δρόμος	Τέμενος
Χωματόδρομος	Ασκητήριο
Όριο περιοχής υπό Τουρκική Κατοχή από το 1974	Εικονοφυλάκιο
Όριο περιοχής κυρίαρχων Βρετανικών Βάσεων	Μουσείο
Υδατοφράκτες	Μνημείο
Προσκυνηματική Περιήγηση	Αρχαιοθήκες
	Πόλη
	Δήμος
	Κοινότητα

Τόπος	Μνημείο
Λευκωσία	Καθεδρικός Ναός Αγ. Ιωάννη Θεολόγου Εκκλησία Παναγίας Χρυσολιωτίσσης Εκκλησία Αγίου Κασσιανού Τέμενος Αραπλάρ / Εκκλησία Τιμίου Σταυρού Μισιρικού Εκκλησία Παναγίας Φανερωμένης Μετόχι Αγ. Ελευθερίου, Ι. Μονής Μαχαίρα Εκκλησία Αρχαγγέλου Μιχαήλ Τρυπιώτη Εκκλησία Αγίου Σάββα Εκκλησία Αγίου Αντωνίου

ΠΑΛΙΑ ΠΟΛΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Αρχιεπισκοπικό Μέγαρο

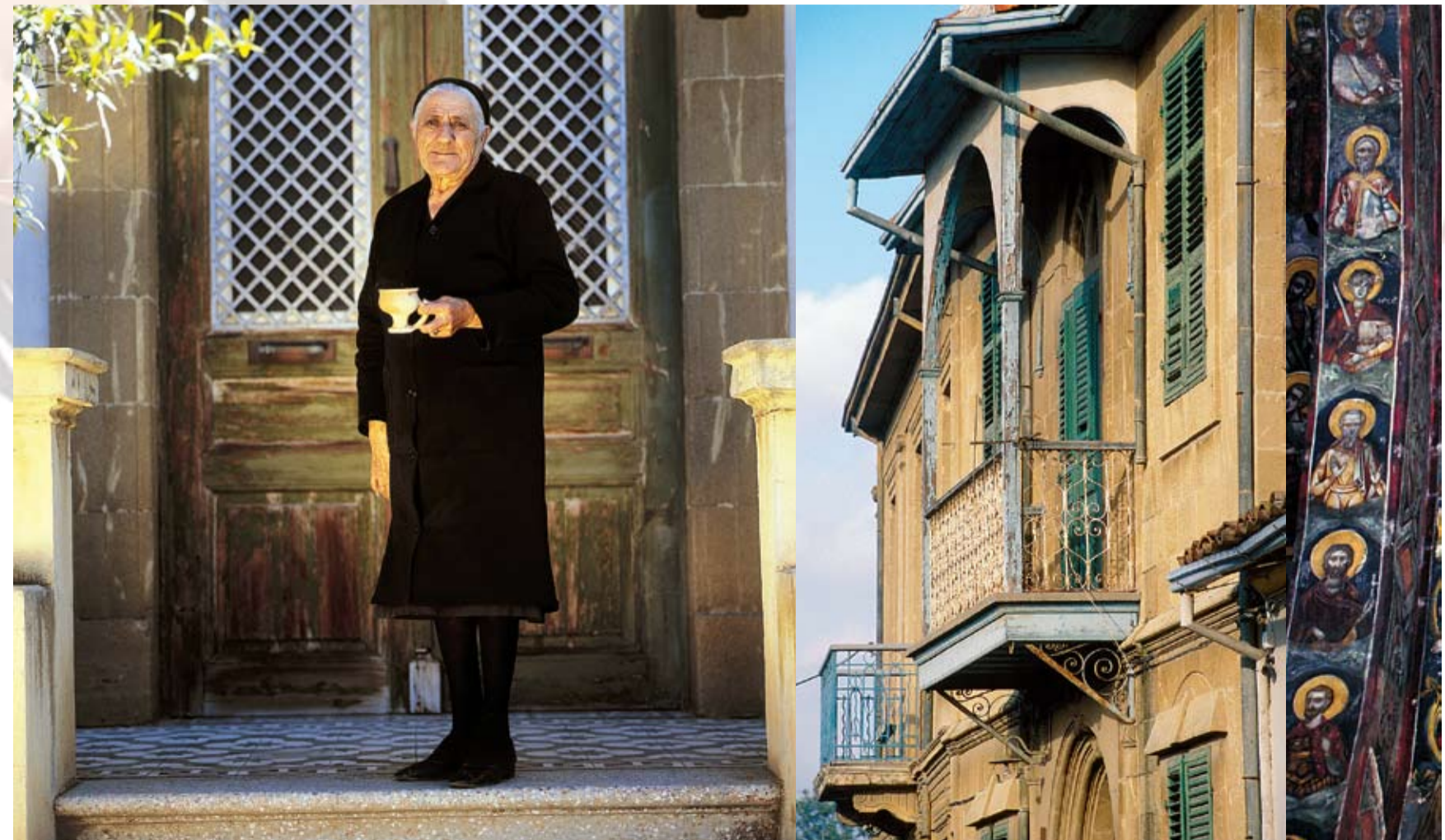

Παγκύπριο Γυμνάσιο

Δημοτικό Μέγαρο

ΠΑΛΙΑ ΠΟΛΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ

**Καθεδρικός Ναός
Αγίου Ιωάννου Θεολόγου**

Ο Καθεδρικός Ναός του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, ανάμεσα στο παλιό και το νέο Αρχιεπισκοπικό Μέγαρο και απέναντι από το Παγκύπριο Γυμνάσιο. Ο ναός κτίστηκε από τον Αρχιεπίσκοπο Νικηφόρο μεταξύ 1662 και 1673. Η εκκλησία είναι μονόκλιτη, καμαροσκέπαστη με νάρθηκα στα δυτικά που κτίστηκε από τον Αρχιεπίσκοπο Χρυσάνθο το 1779. Είναι ο μόνος ναός της τουρκοκρατίας που είναι εσωτερικά κατάγραφος, με τοιχογραφίες που χρονολογούνται στο 18ο και 19ο αιώνα. Το εικονοστάσιο είναι ένα από τα πιο ωραία ξυλόγλυπτα εικονοστάσια που έχουμε στην Κύπρο και κατασκευάστηκε το 18ο αιώνα. Ο ναός είναι κτισμένος στη θέση της Μονής του Αγίου Ιωάννη του Πίπτη που ιδρύθηκε στα βυζαντινά χρόνια ίσως τον 11ο αιώνα και λειτούργησε μέχρι και το 17ο αιώνα οπότε στις αρχές του 18ου αιώνα εγκαταστάθηκε στο χώρο ο Αρχιεπίσκοπος και έκτοτε έγινε η έδρα των Αρχιεπισκόπων της Κύπρου.

«Η αγάπη ἐν' το πρώτον π' ακολουθούμεν τον Χριστόν τούτην να 'χουμεν σημαίαν στον ψηλότερον ιστόν».
Χαράλαμπος Δημοσθένους, Ποιήματα, σελ. 21

Καθεδρικός Ναός
Αγίου Ιωάννου Θεολόγου

Δευτέρα-Παρασκευή: 9:00-16:00 / Σάββατο: 9:00-12:00
Τηλέφωνο: 22430587

**Βυζαντινό Μουσείο
Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'**

Το Βυζαντινό Μουσείο βρίσκεται στην αυλή του Καθεδρικού Ναού του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου και θεωρείται ως το πιο σημαντικό μουσείο εκκλησιαστικής τέχνης. Σ' αυτό φυλάσσονται πολύ σημαντικές εικόνες από τον 8ο αιώνα μέχρι και το 19ο αιώνα με αποτοιχισμένες τοιχογραφίες και τα τμήματα από το ψηφιδωτό της εκκλησίας της Παναγίας Κανακαρίας του 8ου αιώνα μ.Χ. και τοιχογραφίες της εκκλησίας του Αγίου Ευφημιανού στη Λύση που αποτοιχίστηκαν από Τούρκους αρχαιοκάπηλους μετά το 1974 και επαναπατρίστηκαν.

Λιτανεία στον Εσπερινό της Αγάπης
στον Καθεδρικό Ναό Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου

Δευτέρα-Παρασκευή: 9:00-16:30 / Σάββατο: 9:00-13:00
Τηλέφωνο: 22430008

Εκκλησία Παναγίας Χρυσαιλιωτίσσας

Είναι η πιο σημαντική βυζαντινή εκκλησία της Λευκωσίας και η μοναδική εκκλησία της μεσαιωνικής πόλης που μπορεί να χρονολογηθεί από τη μέση βυζαντινή περίοδο. Η αρχική εκκλησία κτίστηκε ως ένας σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο ναός, αλλά στα μεταγενέστερα χρόνια δέχθηκε τόσες πολλές προσθήκες, που αλλοίωσαν σε μεγάλο βαθμό την αρχική του μορφή. Από την Εκκλησία της Χρυσαιλιωτίσσας προέρχεται ένας πολύ μεγάλος αριθμός σημαντικών εικόνων που εκτίθενται στο Βυζαντινό Μουσείο, στη Λευκωσία.

Ναός Παναγίας Χρυσαιλιωτίσσας
(ανατολική πλευρά)

Θερινό ωράριο: 08:30-12:30 και 16:00-19:00
Χειμερινό ωράριο: 08:30-12:30 και 14:00-17:00
Τηλέφωνο: 22430857

Εκκλησία Αγίου Κασσιανού

Ο Ναός του Αγίου Κασσιανού βρίσκεται κοντά στο Ναό της Χρυσαιλιωτίσσας και στη σημερινή του μορφή είναι δίκλιτος. Ο Ναός είναι κτίσμα του 1854, σύμφωνα με επιγραφή, και οικοδομήθηκε πάνω σε αρχαιότερο Ναό. Από την εκκλησία του Αγίου Κασσιανού προέρχονται πολλές και σημαντικές εικόνες που σήμερα φυλάσσονται στο Βυζαντινό Μουσείο, στη Λευκωσία.

Ναός Αγίου Κασσιανού

Πληροφορίες στα τηλέφωνα: 99477442 (Φοίβος Γεωργιάδης) και 99871126 (Χριστάκης Χρίστου)

Εκκλησία Αγίου Σάββα

Ο Ναός του Αγίου Σάββα είναι παλαιά εκκλησία, η οποία δέχθηκε ανακαινίσεις και επεκτάσεις μέσα στους αιώνες. Σύμφωνα με παλαιότερες μαρτυρίες ο ναός ανακαινίστηκε το 1781 και παλαιότερα το 1608, όπως αναφέρεται σε επιγραφή. Σύμφωνα με εντοιχισμένη πλάκα στη νότια πλευρά του ναού φαίνεται ότι ο σημερινός ναός οικοδομήθηκε το 1851. Το ξυλόγλυπτο εικονοστάσιο κατασκευάστηκε το 1801. Το 1870 έγινε επέκταση του εικονοστασίου, ώστε δημιουργήθηκε και δεύτερο Ιερό Βήμα, όπως είναι ο ναός του Αγίου Κασσιανού. Η εκκλησία του Αγίου Σάββα έχει δύο πολύτιμα κειμήλια: το Σταυρό του παλαιού εικονοστασίου, του 1659, έργο του Παύλου ιερογράφου και το χρυσό Άγιο Ποτήριο, που χρονολογείται στα 1596.

Ναός Αγίου Σάββα

Εσωτερικό του Ναού Αγίου Σάββα

Καθημερινά: 06:00-12:00 και 15:30-18:00
(Τετάρτη και Κυριακή απόγευμα κλειστά), Τηλέφωνο: 22755120

Εκκλησία Παναγίας Φανερωμένης

Η Εκκλησία της Παναγίας της Φανερωμένης είναι κτισμένη το 1872 στη θέση του ομώνυμου γυναικείου μοναστηρίου που υπήρχε στα χρόνια της Βενετοκρατίας, αλλά η ίδρυση του ανάγεται πιθανώς στη μέση βυζαντινή περίοδο. Στα ανατολικά του Ναού βρίσκεται το μαρμάρινο Μουσολείο των Εθνομαρτύρων Αρχιεπισκόπου Κυπριανού, Επισκόπων και Ιερέων που εκτελέστηκαν από τους Οθωμανούς το 1821.

Δευτέρα-Σάββατο: 06:30-13:00, Απρίλιο-Οκτώβριο: 16:00-20:00 / Νοέμβριο-Μάρτιο: 15:00-18:30 και Κυριακή: 06:00-12:00 (απόγευμα Κυριακής ανοικτά, μόνο όταν υπάρχει ακολουθία)
Τηλέφωνα: 22673296, 22660761

Ναός Παναγίας Φανερωμένης

Εσωτερικό του Ναού Παναγίας
Φανερωμένης

Γυμνάσιο
Φανερωμένης

Μουσολείο
Εθνομαρτύρων

Εκκλησία Τιμίου Σταυρού του Μισιρικού

Ο Τίμιος Σταυρός του Μισιρικού βρίσκεται στα ανατολικά της εκκλησίας της Φανερωμένης. Είναι μία μικρόν διαστάσεων εκκλησία που χρονολογείται στα χρόνια της Ενετοκρατίας, δηλαδή στο πρώτο μισό του 16ου αιώνα. Στα χρόνια της τουρκοκρατίας μετατράπηκε σε μουσουλμανικό τέμενος με την ονομασία Αραπλάρ, δηλαδή των Αράβων. Ο Ναός είναι τρίκλιτος με τρούλο, αλλά δεν διασώζονται σ' αυτό τοιχογραφίες.

Ναός Τιμίου Σταυρού του Μισιρικού

Εκκλησία Αγίου Αντωνίου

Ο Ναός του Αγίου Αντωνίου βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, σε πολύ κοντινή απόσταση από την Αρχιεπισκοπή, τον Καθεδρικό ναό και το αρχοντικό του Δραγουμάνου Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου. Ανήκει στον αρχιτεκτονικό τύπο των μονόκλιτων κεραιμοσκέπαστων ναών, που συνήθως κτίζονταν στην περίοδο της άψημης τουρκοκρατίας, αφού ο ναός χρονολογείται στον 18ο αιώνα. Ιδιαίτερα αξιόλογα είναι το ξυλόγλυπτο εικονοστάσιο και το περίτεχνα σκαλιστό πέτρινο κωδωνοστάσιο του ναού.

Καθημερινά: Δευτ.-Σάβ.: 7:00-11:00 / Απρ.-Αύγ.: 16:00-18:30 / Σεπτ.-Μάρτ.: 15:00-16:30
Τηλέφωνο: 22432838

Εσωτερικό του Ναού
Αγίου Αντωνίου

Ναός
Αγίου Αντωνίου

Αρχοντικό Δραγουμάνου Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου

Εκκλησία Αρχαγγέλου Μιχαήλ του Τρουπιώτη

Ο Ναός του Αρχαγγέλου Μιχαήλ του Τρουπιώτη είναι τρίκλιτη βασιλική με τρούλο που έχει σχεδόν τετράγωνη κάτοψη. Είναι κτισμένη με ωραίους πελεκητούς πωρόλιθους και περισσότερο μας παραπέμπει σε αρχιτεκτονικούς τύπους και έχει μορφολογικές ομοιότητες με εκκλησίες του δεύτερου μισού του 16ου αιώνα, δηλαδή των χρόνων της Βενετοκρατίας, όπως είναι το καθολικό της Μονής του Αγίου Νεοφύτου στην Πάφο, η εκκλησία της Αγίας Αικατερίνης στην Κρήτου Τέρα και η εκκλησία του Αγίου Μάμα στη Μόρφου. Σύμφωνα με μια επιγραφή που βρίσκεται στα ανατολικά της νότιας εισόδου, η εκκλησία του Αρχαγγέλου Μιχαήλ του Τρουπιώτη κτίστηκε με δωρεά του Ιερέα Ιακώβου και χριστιανών ενοριτών το 1695, επί τουρκο-κρατίας. Όμως είναι τέτοια η κατασκευή της εκκλησίας που μάλλον θα υπονοεί κάποια επισκευή πολύ μεγάλης έκτασης ή προσθήκες στον υφιστάμενο ναό του 16ου αιώνα. Αν όμως η επιγραφή είναι ακριβής, πρόκειται για δείγμα αρχιτεκτονικής ιδιαίτερα ξεχωριστό και ασυνήθιστο για τα δεδομένα της Τουρκοκρατίας. Πιθανώς όμως στη θέση του ναού να ήταν παλιότερα ορθόδοξο μοναστήρι, κατάλοιπα του οποίου είναι μόνο ο ναός. Εδώ, σώζονται μια πολύ αξιόλογη εικόνα επηρεασμένη από την ιταλική ζωγραφική του 15ου αιώνα και άλλες εικόνες των χρόνων της τουρκοκρατίας.

Απρίλιο-Οκτώβριο: 07:00-12:00 και 17:00-18:30 / Νοέμβριο-Μάρτιο: 07:00-12:00 και 16:00-18:00
(Τετάρτη και Κυριακή απόγευμα κλειστά), Τηλέφωνο: 22663601

Ναός Αρχαγγέλου Μιχαήλ
του Τρουπιώτη (ανατολική είσοδος)

Εσωτερικό του Ναού
Αρχαγγέλου Μιχαήλ
του Τρουπιώτη

Πόρτα στην παλιά
πόλη της Λευκωσίας

**Εκκλησία Αγίου Ελευθερίου,
Μετόχιον Ιεράς Μονής Μαχαριά**

Μετόχιον της Μονής Μαχαριά, στον πεζόδρομο της οδού Ουσσασούρου. Ο ναός κτίστηκε από τον Εθνομάρτυρα Κυπριανό, το 1804.

Ωράριο: 08:00-12:00 και 16:00-18:00
Τηλέφωνο: 22664737

Ναός Αγίου Ελευθερίου, Μετόχιον Ι. Μ. Μαχαριά

Λευκωσία, Παλιά Πόλη

ΜΟΥΣΕΙΑ

Κυπριακό Μουσείο, Οδός Μουσειού 1, τηλ 22865854. Πνευματικό και Πολιτιστικό Κέντρο Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' - Βυζαντινό Μουσείο και Αίθουσες Τέχνης, Χώρος Αρχιεπισκοπικού Μεγάρου, Πλατεία Αρχ. Κυπριανού, τηλ. 22430008. Εθνογραφικό Μουσείο Κύπρου, Πλατεία Αρχ. Κυπριανού, τηλ. 22432578. Μουσείο Εθνικού Αγώνος, Πλατεία Αρχ. Κυπριανού, τηλ. 22305878. Μουσείο Παγκυπρίου Γυμνασίου, Αγ. Ιωάννου και Θησεώς γωνία, τηλ. 22466014. Δημοτικό Κέντρο Τεχνών, Παλαιάς Ηλεκτρικής 19, τηλ. 22797400. Πολυεργαστηριακό Κέντρο Χρυσαιλιωτίσσας, Δημόνικος 2, Γωνία Ιππόνικας, τηλ 22348050, 99629611. Πύλη Αμμοχώστου, Λεωφ. Αθηνών, τηλ. 22797660. Αρχοντικό Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου-Εθνολογικό Μουσείο, Πατριάρχου Γρηγορίου 20, τηλ 22305316. Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου, Φανερωμένης 86-90, 1011, τηλ. 22128157 www.boccf.org. Τέμενος (Τζαμί) Ομερίε, Τρικούπη και Πλατεία Τηλλυρίας. Καστελιωτίσσα, Μεσαιωνική Αίθουσα. Λεβέντειο-Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας, Ιπποκράτους 17, Λαϊκή Γειτονιά, τηλ 22661475. Παρατηρητήριο Οδού Λήδρας, Λήδρας, Πύργος Σιακόλα, τηλ. 22679369. Μουσείο Γιώργου και Νεφέλης Τζιάπρα-Συλλογή Πιερίδη, Φανερωμένης 86-90, τηλ. 22760522 και 22128191. Ταχυδρομικό Μουσείο, Αγ. Σάββα 3B, τηλ. 22304711. Μουσείο Τεχνών, Λουκίας & Μιχαλάκη Ζαμπέλα, Αρχ. Μακαρίου Γ' 27, Κάϊμασλί, τηλ. 22456098.

Αρχιερατική Μίτρα
Αρχιεπισκόπου
Μακαρίου Γ'
(1950-1977)

Ο Άγιος Τριφύλλος
Ληθρών (Λευκωσίας)
Παρεκκλήσιο
Απ. Βαρνάβα,
Αρχιεπισκοπικό Μέγαρο

